

YEM KONTROL FAALİYETLERİ

Muharrem KELEŞ
Mühendis
muhammed.keles@tarim.gov.tr

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü
Yem Daire Başkanlığı
Ankara-2019

Yem kontrol faaliyetleri

Kanunlar	
Veteriner hizmetleri, bitki sağlığı, gıda ve yem kanunu	13/6/2010 - Sayı: 27610
Biyogüvenlik kanunu	26/3/2010 - Sayı: 27533
Yönetmelikler	
Gıda ve yemin resmi kontrollerine dair yönetmelik	17/12/2011 - Sayı: 28145
Yem hijyeni yönetmeliđi	27/12/2011 - Sayı: 28155
Yemlerin piyasaya arzı ve kullanımını hakkında yönetmelik	27/12/2011 - Sayı: 28155
Hayvan beslemede kullanılan yem katkı maddeleri hakkında yönetmelik	18/7/2013 - Sayı: 28711
Yemlerin resmî kontrolü için numune alma ve analiz metotlarına dair yönetmelik	21/01/2017 – Sayı 29955
İnsan tüketimi amacıyla kullanılmayan hayvansal yan ürünler yönetmeliği	24/12/2011 - Sayı: 28152
Genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar ve ürünlerine dair yönetmelik	13/8/2010 - Sayı: 27671
Tebliđler	
Yemlerde istenmeyen maddeler hakkında tebliđ	19/4/2014 - Sayı 28977
İlaçlı Yem Tebliđi(2005/12)	24/03/2005 - Sayı 25765
Yem katkı maddelerinin değerlendirme ve onay işlemleri için başvuru dosyasının hazırlanması ve Sunulması hakkında tebliğ (Tebliđ no: 2016/15)	27/05/2016 –Sayı 29724

İlaçlı yem kullanımı

- Ülkemizde tedavi amacı dışında antibiyotiklerin yem katkı maddesi olarak yemlerde kullanılması 2006 yılında yasaklanmıştır.
- İlaçlı yemler, tedavi amacıyla Veteriner hekim reçetelerine istinaden Onaylı yem işletmelerinde üretimine izin verilmektedir. Bu yemlerin içinde Bakanlığımızca onaylı Veteriner İlaçlı Premiksler (VIP) kullanılabilir.
- Avrupa birliği, İlaçlı Yemin Üretimi, Piyasaya Arzı ve Kullanımı ile ilgili 2019 Ocak ayında yürürlüğe giren bir Yönetmelik (2019/4) yayımlamıştır.

Ülkemizde Yem Sektörünün Durumu

2018 yılı sonu itibariyle;

- ❖ Ülkemizde faal Karma Yem üreten işletme sayısı 1329
- ❖ Toplam kapasite 29,1 milyon ton / yıl,
- ❖ **Toplam karma yem üretimi 24,1 milyon ton**
- ❖ Kapasite kullanım oranı yaklaşık % 82,9

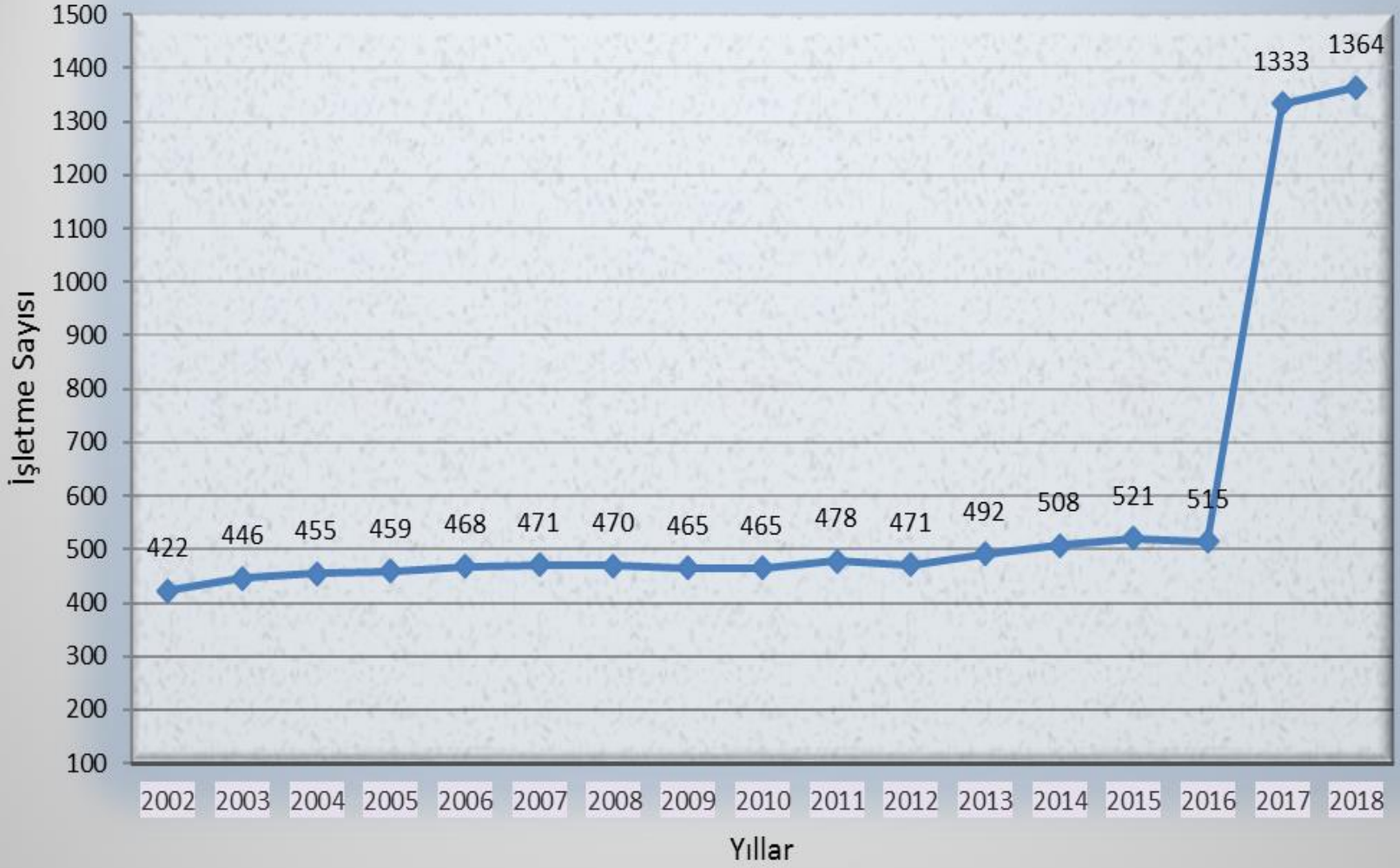
2018 YILI YEM İŞLETMELERİ TABLOSU

Yem İşletme Adı	İşletme Sayısı (Adet)
Karma Yem Fabrikası	661
Kendi Yemini Üreten İşletme	668
Yem Katkı ve Premiks Fabrikası	185
Rendering İşletmesi	77
Kedi-Köpek Maması ve Çiğneme Ürünü Üreten İşletmeler	35
Blok Mineral Yem (Yalama Taşı) Üreten İşletmeler	23
Perakende Yem Depolama ve Satış Yeri	13.101
Toplam	14.750

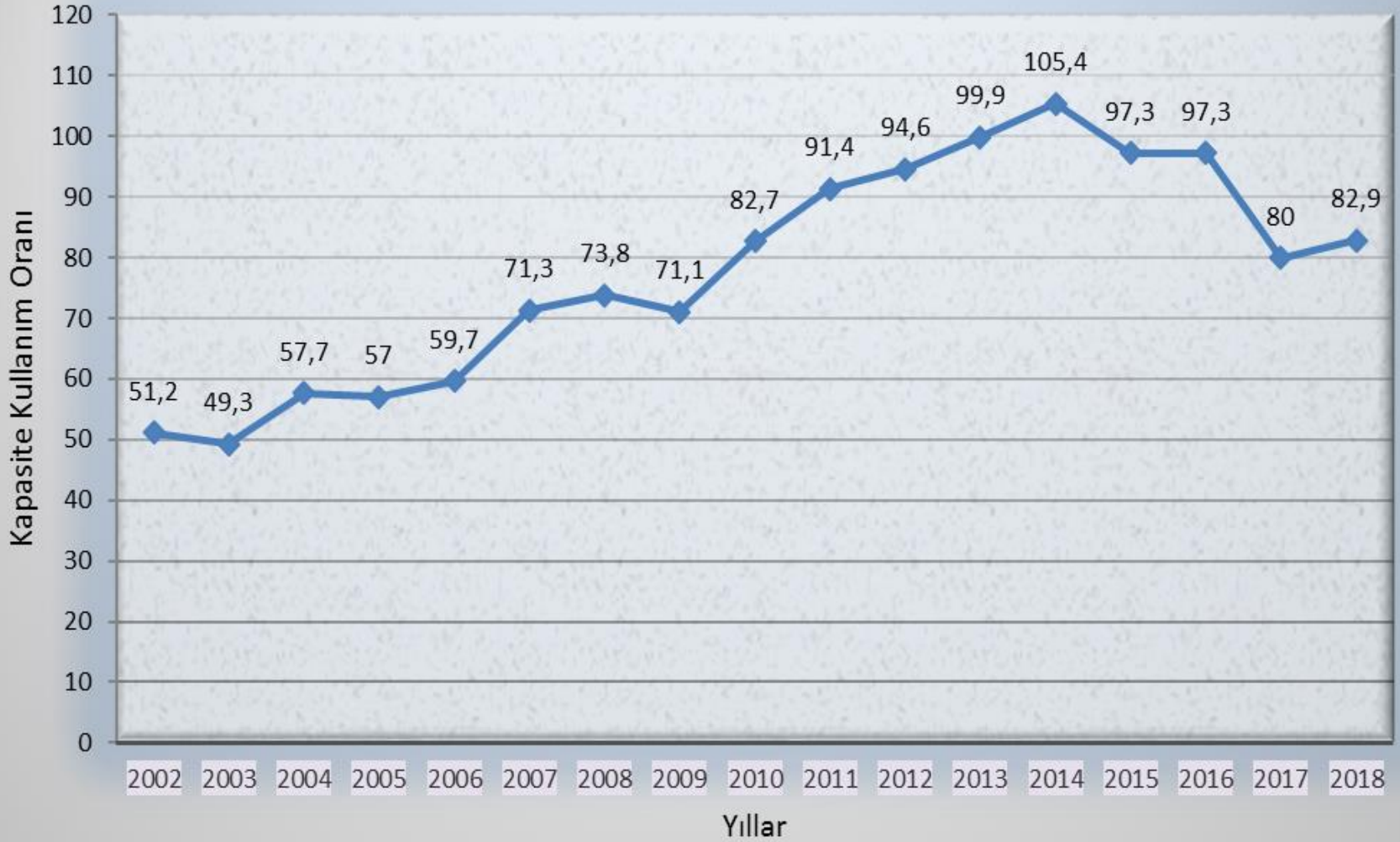
BALIK YEMİ ÜRETİCİLERİ İŞLETME SAYILARI

Yıl	İşletme Sayısı
2015	30
2016	30
2017	26
2018	37

Yıllara Göre Yem Üretim İşletme Sayıları

Yıllara Göre Yem Üretim İşletme KKO

Karma Yem Üretim Miktarları (2002-2017 Yılları) (Ton/Yıl)							
Yıl	Etlik Piliç Yemi	Yumurta Yemi	Siğır Besi Yemi	Siğır Süt Yemi	Diğır Karma Yemler**	Genel Toplam	Bir Önceki Yıla Göre % Değişim
2002	790.814	89.836	898.944	1.535.418	2.300.141	5.615.153	
2003	888.066	90.243	1.061.397	1.598.018	2.048.754	5.686.478	1,3
2004	1.082.036	12.251	1.373.824	2.002.974	2.434.485	6.905.570	21,4
2005	1.076.135	96.411	1.355.332	2.027.578	2.278.817	6.834.273	-1,0
2006	914.985	106.339	1.717.011	2.361.194	2.367.552	7.467.081	9,3
2007	1.071.894	147.991	2.083.731	2.759.042	3.089.774	9.152.432	22,6
2008	2.886.173	695.373	1.883.970	2.948.616	1.149.169	9.563.301	4,5
2009	2.923.299	673.389	1.760.430	2.679.020	1.383.058	9.419.196	-1,5
2010	3.453.846	820.753	2.169.487	3.466.422	1.257.022	11.167.530	18,6
2011	4.141.768	953.819	2.686.728	3.875.836	1.504.190	13.162.340	17,9
2012	4.224.111	1.058.733	2.881.354	4.365.168	1.959.173	14.488.539	10,1
2013	4.083.687	1.602.364	2.846.217	5.163.788	2.265.811	15.961.867	10,2
2014	3.979.945	2.480.547	3.386.565	5.621.664	2.534.895	18.003.616	12,8
2015	4.779.916	3.417.209	3.320.221	5.384.586	3.203.051	20.104.983	11,7
2016	4.566.237	2.958.232	3.827.073	5.840.262	3.210.048	20.401.852	1,5
2017	4.753.989	3.369.655	4.594.552	6.171.275	3.528.862	22.418.333	9,9
2018	5.306.118	3.600.843	5.072.549	6.481.999	3.682.980	24.144.489	7,7

**Diğır yemler; balık yemleri, at yemi, arı yemi, ev ve sūs hayvanları yemleri, pet hayvanları yemleri ve deney hayvanları yemlerinden oluşmaktadır.

Yıllar İtibarıyla Karma Yem Üretimleri (Milyon Ton)

Yıllar İtibarıyla Balık Yemi Üretimi (Ton/Yıl)						
Balık Yemi	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Alabalık Yemi	79.205	65.617	64.153	80.991	76.290	71.459
Balık Yavru-Büyütme Yemi	3.161	1.954	378	582	13.458	847
Çipura Yemi	80.233	87.967	107.064	108.952	121.907	124.587
Diğer Kültür Balığı Yemi	14.064	6.111	7.228	791	22.179	37
Diğer Su Ürünleri Yemi	1.461	19	8.688	0	13	550
Levrek Yemi	174.223	190.473	186.201	267.409	275.293	245.269
Sazan Yemi	543	2.110	129	822	1.025	1.107
Somon Yemi	2.498	1.320	1.636	1.552	2.560	2.202
Toplam	355.387	355.571	375.476	461.099	512.726	446.058

2013-2018 Yılları Rendering Ürünleri Üretim Miktarı (Ton/Yıl)

Ürün	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ruminant Et-Kemik Unu	63.081	72.962	56.263	50.853	58.614	87.601
Ruminant Kan Unu	390	147	546	215	292	384
Ruminant Yağı	10.044	13.091	7.434	10.772	10.539	11.664
Balık Unu	18.740	7.984	34.450	26.578	53.644	25.605
Balık Yağı	10.116	4.175	12.165	7.953	18.687	10.914
Kanatlı Unları	147.603	156.290	173.359	186.244	172.145	182.728
Kanatlı Kan Unu	4.669	3.015	2.727	3.028	2.676	2.077
Tavuk Yağı	26.148	68.649	28.390	28.287	23.168	22.114
Diğer					2.457	1.465
Toplam	280.791	326.313	315.334	313.930	342.222	344.552

Balık Unu ve Balık Yağı İthalat, İhracat Miktarı (Ton/Yıl)

Ürün	2014		2015		2016		2017		2018	
	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
Balık Unu	80.672	974	78.918	146	106.962	1.157	123.533	2.562	132.763	6.030
Balık Yağı	43.386	12.229	45.505	6.447	44.906	9.936	40.055	3.375	56.706	10.238

Yem denetimleri

Güvenilir yem arzını temin etmek amacıyla, Bakanlığımızca yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarında resmî kontroller yapılmaktadır. Resmi kontrol faaliyetleri;

- Bakanlığın yıllık kontrol planı kapsamındaki kontrolleri,
 - İl Müdürlükleri tarafından yürütülen rutin kontrolleri,
 - İhbar ve şikâyet üzerine yapılan kontrolleri
 - Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen kontrolleri,
- kapsamaktadır.

Yıllık Kontrol Planı

Yıllık Kontrol planını

- ❖ Numune Alma Planı (Ürün Kontrolü)
- ❖ İşletme Hijyen Denetimi,
oluşturmaktadır.

Yıllık planda yer almasa da;

- Şikayetler (Alo 174, Bimer, Zehirlenmeler, Vb.)
- Hızlı Alarm Bildirimleri,
- Özel istek olumsuz analiz sonuçları
- Bakanlık Talimatı,

Dikkate alınarak ilave denetimler yapılmaktadır.

Yıllık Numune alma Planı Hazırlanırken

- Yem üretim işletmelerinin (Karma Yem Fabrikaları, Yem Katkı ve Premiks Üretim işletmeleri, Hayvansal Yan Ürün İşletmeleri) sayıları ve üretim miktarları
- Yem bayii sayıları
- Çiftlik sayıları ve kapasiteleri
- Önceki yıllara ait denetim sonuçları
- Laboratuvarların alt yapı durumu ve yapılabilen analizler
- Antibiyotik/antikoksidiyal kullanımının yaygın olabileceği yem üretim işletmeleri,
- Mikotoksinlerin yaygın olarak tespit edildiği bölgeler ve ürün grupları
- Gıdalarda kalıntı izleme sonuçları
- Hızlı alarm bildirimleri
- Yem sektöründeki yenilikler

dikkate alınmaktadır.

Yem işletmelerinde hijyen denetim planlaması

Yem işletmeleri hijyen denetimlerini İl Müdürlükleri kendileri planlamaktadır. Bu planlamayı yaparken Bakanlık tarafından oluşturulmuş puanlama cetveli kullanılmaktadır.

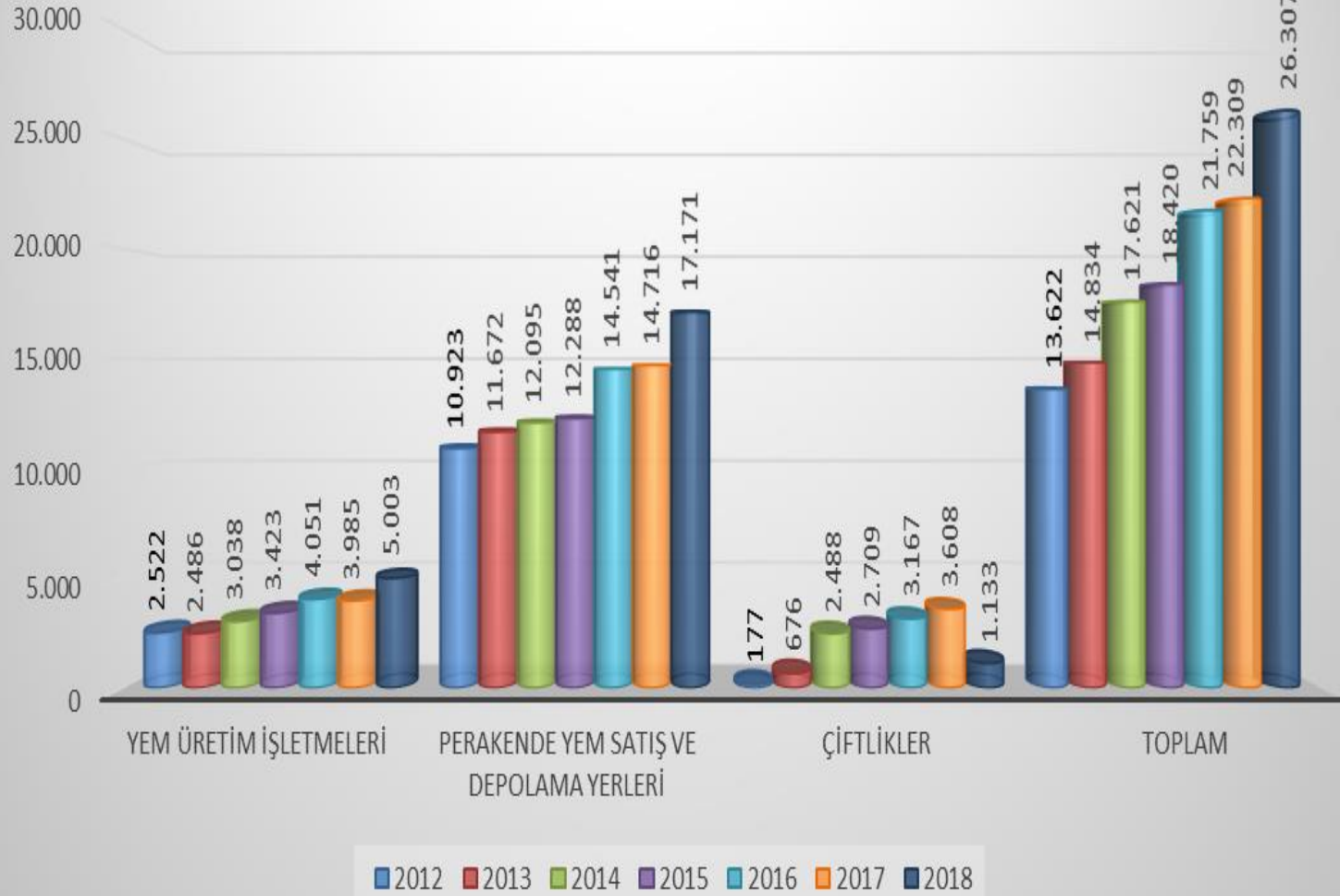
- Kayıt ya da onay durumu
- Üretilen yem çeşitleri
- Faaliyet alanı (üretim, satış vb.)
- Üretim alanı (Karma yem, yem katkı premiks, Hayvansal Yan ürün üretimi vb.)
- Üretim miktarı
- Önceki yıllarda tespit edilen olumsuzluklar

işletmenin puan durumunu etkilemektedir. Puanlama sonunda hangi işletmeye yılda kaç sefer gidilmesi gerektiği belirlenmektedir.

Yıllar İtibarıyla İşletme Denetim Sayıları

İşletme Çeşidi	Denetlenen İşletme Sayısı (Adet)						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yem Üretim İşletmeleri	2.522	2.486	3.038	3.423	4.051	3.985	5.003
Perakende Yem Satış ve Depolama Yerleri	10.923	11.672	12.095	12.288	14.541	14.716	17.171
Çiftlikler	177	676	2.488	2.709	3.167	3.608	1.133
Toplam	13.622	14.834	17.621	18.420	21.759	22.309	26.307

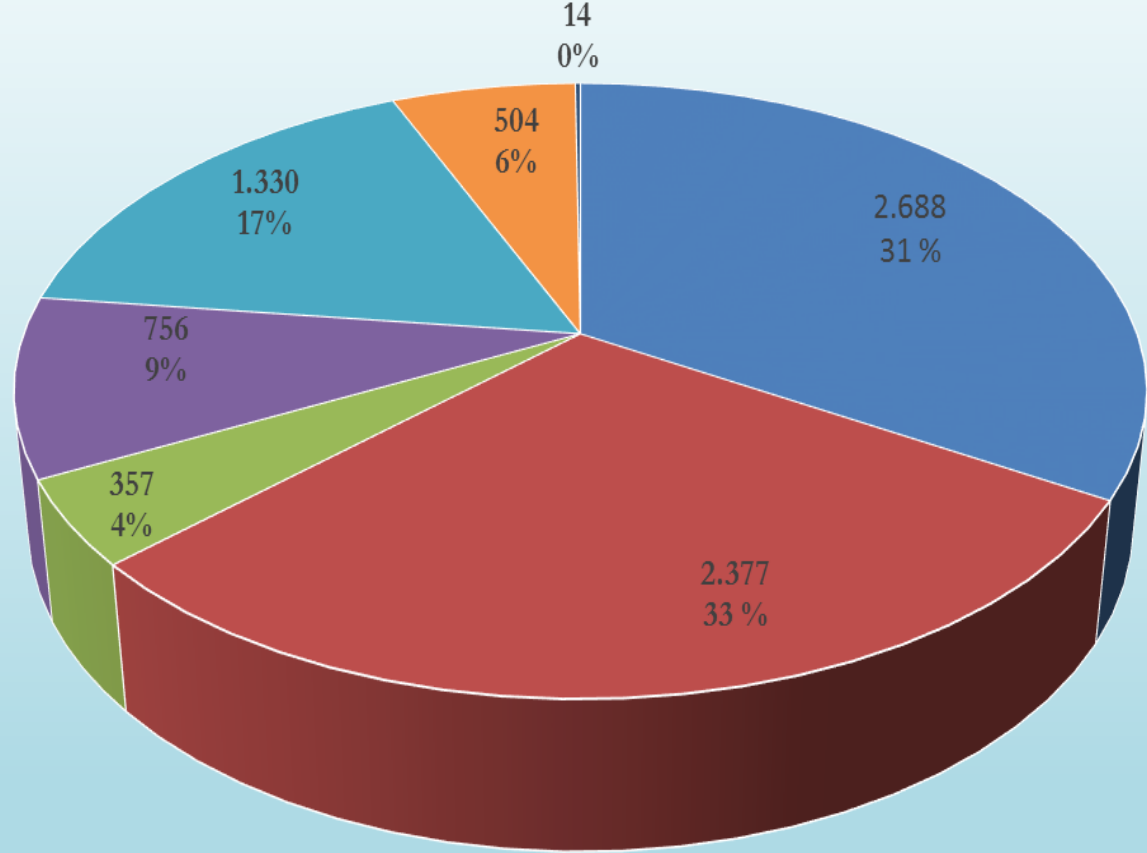
YEM İŞLETME DENETİMLERİ

2018 YILI YEM KONTROLLERİ NUMUNE ANALİZ SONUÇLARI

Analiz Adı	Ruminant Yemleri	Kanath Yemleri	Kültür Balığı Y.	Diğer Karma Yemler	Yem Mad.	Yem Katkı-Premiks	Yalam a Taşı-Blok Y.	Toplam Numune Sayısı (Adet)	Olumsuz Numune (Adet)	Olumsuzluk %
Antibiyotik Aranması	326	1.311	308	179	11	231	0	2.366	26	1,1
Antikoksidiyal Aranması	1	347	0	0	0	0	0	348	19	5,5
Ağır Metal	119	22	2	8	44	64	0	259	1	0,4
Dioksin	44	60	5	0	47	26	2	184	1	0,5
Pestisit Aranması	130	60	0	8	63	0	0	261	1	0,4
Aflatoksin	593	120	9	30	953	2		1.707	13	0,8
Diğer Mikotoksinler (Okratoksin A, Fumonisin, Vomitoksin-Deoxynivalenol, Zearelenon)	58	34	1	3	51	0	0	147	0	0,0
Salmonella	1	2	8	168	76	0	0	255	10	3,9
Enterobacteriaceae	1	2	7	148	72	0	0	230	7	3,0
Et-Kemik Unu Aranması	215	2	0	0	0	0	0	217	0	0,0
Üre Tayini	136	2	0	1	3	0	0	142	12	8,5
Etiket Beyanına Uygunluk	1.187	119	27	357	88	183	12	1.973	194	9,8
Yağ Tebliğine Uygunluk					44			44	0	0,0
Kanathlı İçme sularında antibiyotik								13	1	7,7
Hayvansal protein tür tayini	3	290	0	0	0	0	0	293	4	1,4
GDO	157	16	3	1	24	0	0	201	30	14,9

2018 Yılı Yem Çeşitlerine Göre Numune Dağılımı

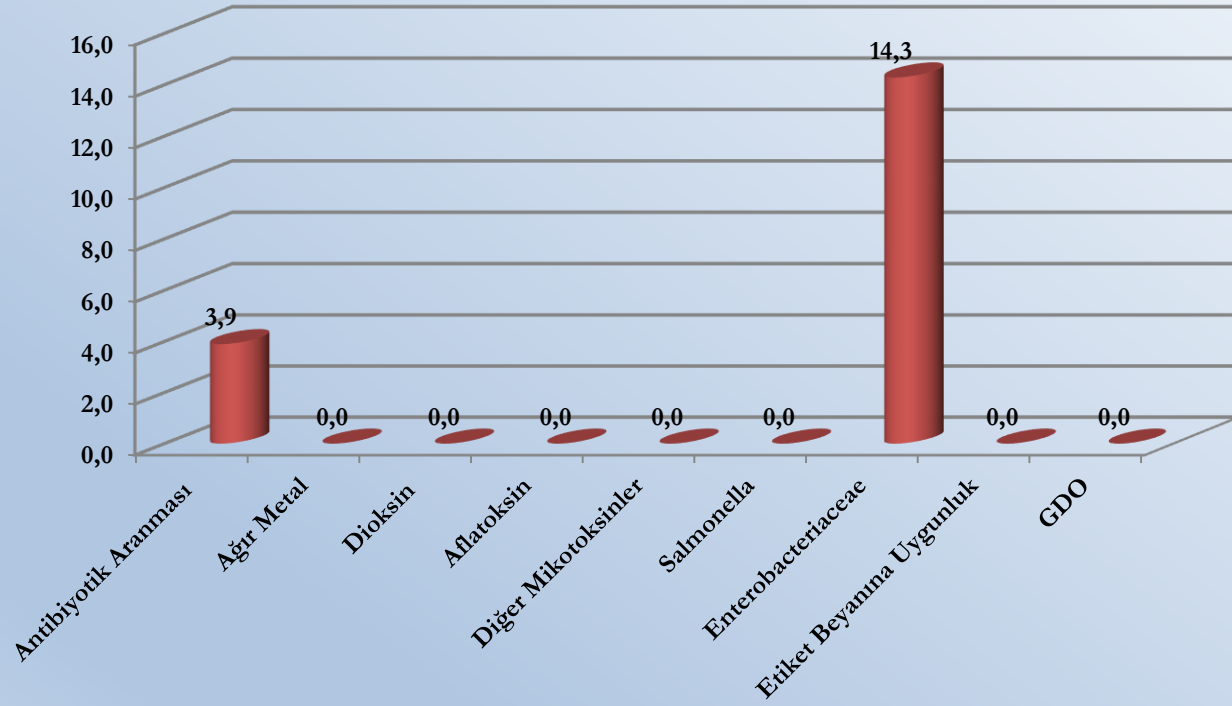
- Ruminant Yemleri
- Kanath Yemleri
- Kültür Balığı Yemleri
- Diğer Karma Yemler
- Yem Maddeleri
- Yem Katkı-Premiksler
- Yalama Taşı- Blok Yem

KÜLTÜR BALIĞI YEMLERİ 2018 YILI ANALİZ SONUÇLARI

Analiz Adı	Numune Sayısı	Olumsuz Numune Sayısı	Olumsuzluk Oranı %
Antibiyotik Aranması	308	12	3,9
Ağır Metal	2	0	0,0
Dioksin	5	0	0,0
Aflatoksin	9	0	0,0
Diğer Mikotoksinler	1	0	0,0
Salmonella	8	0	0,0
Enterobacteriaceae	7	1	14,3
Etiket Beyanına Uygunluk	27	0	0,0
GDO	3	0	0,0

2018 Yılı Kùltür Balığı Yemleri Olumsuzluk Oranları %

Olumsuzluk Oranı %

teşekkür ederim